

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PRIIT PIKAMÄE

31 päivänä maaliskuuta 2022¹

Asia C-77/21

**Digi Távközlési és Szolgáltató Kft.
vastaan**

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

(Ennakkoratkaisupyyntö – Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari))

Ennakkoratkaisupyyntö – Luonnollisten henkilöiden suojeleu henkilötietojen käsittelyssä – Asetus (EU) 2016/679 – 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohta – Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate – Säilytyksen rajoittamista koskeva periaate – Lainmukaisesti kerätyt ja tallennetut asiakkaiden henkilötiedot – Toisen erityisen sisäisen tietokannan perustaminen teknisen vian takia – Käsittelyn tarkoitusten todentaminen jälkikäteen – Kaksi eri tarkoitusta – Käsittelyn tarkoitukset eroavat tietojen keräämisen tarkoituksista – Tietojen käsittelyn yhteensopivuus tietojen keräämisen tarkoitusten kanssa – 6 artiklan 4 kohta – Tietokantaa ei ole poistettu teknisen vian korjaamisen jälkeen – Käsittelyn tarkoitusten saavuttaminen

1. Millä edellytyksillä internet- ja televisioyhteyden tarjoaja voi teknisen vian korjaamiseksi säilyttää lainmukaisesti kerättyjä ja jo tallennettuja asiakkaidensa henkilötietoja ilman heidän nimenomaista suostumustaan ylimääräisessä sisäisessä tietojärjestelmässä?

2. Tämä on yksi kysymyksistä, joita on noussut esiin nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, joka tarjoaa unionin tuomioistuimelle tilaisuuden täydentää asetusta (EU) 2016/679² koskevaa alati kasvavaa oikeuskäytäntöään erityisesti kyseisen säädöksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohdassa säädettyjen käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen ja säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen osalta.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

3. Nyt käsiteltävässä asiassa ovat merkityksellisiä GDPR:n 4–6, 13 ja 32 artikla.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Luonnollisten henkilöiden suojeleu henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (yleinen tietosuojasetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1, jäljempänä GDPR).

II Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

4. Digi Távközlési és Szolgáltató Kft. (jäljempänä Digi) on yksi Unkarin merkittävimmistä internet- ja televisiopalvelujen tarjoajista.

5. Huhtikuussa 2018 Digi perusti yhden palvelimen toimintaan vaikuttaneen teknisen vian takia niin sanotun testitietokannan, johon se kopioi noin kolmanneksen yksityisasiakkaidensa henkilötiedoista.

6. Digi sai 23.9.2019 tietää, että ”eettinen hakkeri” oli päässyt käsiksi noin 322 000 henkilön henkilötietoihin. Hakkeri ilmoitti itse kirjallisesti kyseiselle yritykselle hyökkäyksestä 21.9.2019 lähettämässään sähköpostiviestissä, johon se oli näytöksi koonnut yhden testitietokannan rekistereistä. Digi korjasi vian, teki kyseisen hakkerin kanssa salassapitosopimuksen ja tarjosi sille palkkion.

7. Poistettuaan testitietokannan Digi ilmoitti 25.9.2019 henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnille (valtion tietosuojaviranomainen, jäljempänä viranomainen), ja tämä aloitti ilmoituksen johdosta tutkimuksen.

8. Viranomainen totesi 18.5.2020 tekemässään päätöksessä muun muassa yhtäältä, että Digi oli rikkonut GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtaa, koska se ei ollut tarvittavien testien ja virheiden korjausten jälkeen poistanut testitietokantaa, mikä tarkoitti sitä, että se oli säilyttänyt asianomaisessa testitietokannassa suuren joukon henkilötietoja lähes puolentoista vuoden ajan ilman minkäänlaista tarkoitusta tiedostossa, josta rekisteröidyt henkilöt voitiin tunnistaa, ja että kyseisen tietokannan poistamatta jättäminen oli mahdollistanut henkilötietojen tietoturvaloukkauksen. Toisaalta viranomainen katsoi, että Digi oli rikkonut GDPR:n 32 artiklan 1 ja 2 kohtaa. Näin ollen viranomainen määräsi Digille 100 000 000 Unkarin forintin (HUF) suuruisen sakon (n. 270 000 euroa).

9. Digi riitautti kyseisen päätöksen lainmukaisuuden ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa.

10. Viimeksi mainittu huomauttaa, että henkilötiedot, jotka Digi kopioi testitietokantaan, oli kerätty tilaussopimusten tekemistä varten ja että viranomainen ei ollut kyseenalaistanut asianomaisten tietojen keräämisen lainmukaisuutta. Tuomioistuin haluaa kuitenkin tietää, onko tietojen keräämisen ja käsittelyn tarkoitus muuttunut siksi, että määrättyyn tarkoitukseen kerätyt tiedot on kopioitu toiseen tietokantaan. Se toteaa lisäksi, että sen on myös selvitettävä, voidaanko testitietokannan perustamista ja asiakastietojen käsittelyn jatkamista tällä tavoin pitää asianomaisten tietojen keräämisen tarkoituksen mukaisena. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen mukaan käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate ei tässä yhteydessä anna selkeää vastausta siihen, missä sisäisissä järjestelmissä rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä lainmukaisesti kerätyjä tietoja tai voiko se kopioida tällaiset tiedot testitietokantaan ilman, että sen katsottaisiin samalla muuttavan tietojen keräämisen tarkoitusta.

11. Siinä tapauksessa, että testitietokannan perustamisen katsotaan olevan tietojen keräämisen tarkoituksen vastaista, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy myös, onko – koska asiakastietojen käsittelyn tarkoitus ei toisessa tietokannassa ole virheiden korjaaminen vaan sopimusten tekeminen – tarvittava tietojen säilytysaika rajattava virheiden korjaamiseen tarvittavaan aikaan vai pikemminkin sopimusvelvoitteiden täyttämiseen tarvittavaan aikaan.

12. Tässä tilanteessa Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko – – [GDPR:n] 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua käyttötarkoitussidonnaisuutta tulkittava siten, että sen mukaisesti voidaan katsoa se, että rekisterinpitäjä säilyttää myös toisessa rinnakkaisessa tietokannassa henkilötietoja, jotka on muilta osin kerätty tiettyjä laillisia tarkoituksia varten ja joita on säilytetty asianomaisten tarkoitusten mukaisesti, vai päinvastoin siten, että tietojen säilytys rinnakkaistietokannassa ei ole enää yhteensopivaa niiden laillisten tarkoitusten kanssa, joita varten kyseiset tiedot on kerätty?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että tietojen rinnakkainen säilyttäminen ei sellaisenaan ole yhteensopivaa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen kanssa, onko [se] yhteensopivaa [GDPR:n] 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetyn säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen kanssa, jos rekisterinpitäjä säilyttää muilta osin rajoitettua laillista tarkoitusta varten kerättyjä ja säilytettyjä henkilötietoja toisessa rinnakkaisessa tietokannassa?”

III Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

13. Pääasian valittaja ja vastapuoli, Unkarin, Tšekin ja Portugalin hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Istunnossa, joka pidettiin 17.1.2022, kuultiin myös pääasian valittajan ja vastapuolen sekä Unkarin hallituksen ja komission esittämiä suullisia huomautuksia.

IV Asian tarkastelu

A Tutkittavaksi ottaminen

14. Viranomainen ja Unkarin hallitus esittivät epäilyjä ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamisesta, sillä niiden mukaan esitetyt kysymykset eivät heijasta pääasian tosiseikkoja eivätkä ole suoraan merkityksellisiä asian ratkaisemisen kannalta.

15. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella arvioitava, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa tai pätevyyttä, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne. Tästä seuraa, että kansallisten tuomioistuinten esittämällä kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi jättää vastaamatta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos ilmenee, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehty päätös sisältää riittävät tosiseikat ja oikeudelliset seikat ennakkoratkaisukysymysten ulottuvuuden ymmärtämiseksi. Lisäksi ja ennen kaikkea on niin, että

unionin tuomioistuimen käytettävissä olevassa asiakirja-aineistossa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkinnalla ei olisi yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai että se olisi luonteeltaan hypoteettinen.³

16. Tältä osin on huomautettava, että ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa on vireillä kanne, jossa vaaditaan sen päätöksen kumoamista, jossa Digille rekisterinpitäjänä on määrätty seuraamuksia GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohdassa tarkoitettujen käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen ja säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen väitetyistä loukkaamisesta. Kyseisen tuomioistuimen tulkintapyyntö liittyy asianomaiseen kumoamiskanteeseen. Ennakkoratkaisupyyntö on näin ollen otettava tutkittavaksi.

B Tarkastelun oikeudelliset puitteet

17. On todettava, että ennakkoratkaisupyyntö koskee yksinomaan GDPR:n 5 artiklan tulkintaa pääasiassa, joka koskee Digin suorittaman henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta. Digi on Unkarin merkittävimpiä internet- ja televisiopalvelujen tarjoajia ja näin ollen siis toimija, joka tarjoaa pääsyyntä yleisölle tarkoitettuihin verkkoviestintäpalveluihin.

18. On huomattava, että direktiivin 2002/58/EY⁴ 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisessä direktiivissä säädetään sellaisten kansallisten säännösten yhdenmukaistamisesta, joita tarvitaan muun muassa samantasoisien perusoikeuksien ja -vapauksien ja erityisesti yksityisyyttä ja luottamuksellisuutta koskevan oikeuden suojan varmistamiseksi henkilötietojen käsittelyssä sähköisen viestinnän alalla. Direktiivin 2002/58 3 artiklassa säädetään lisäksi, että kyseistä direktiiviä sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, joka liittyy yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamiseen yleisissä viestintäverkoissa unionissa, myös tiedonkeruu- ja tunnistuslaitteita tukevista yleisissä viestintäverkoissa. Kyseisen direktiivin on siis katsottava sääntelevän tällaisten palvelujen tarjoajien toimintaa.⁵

19. Direktiivin 2002/58 1 artiklan 2 kohdan mukaan asianomaisella direktiivillä täsmennetään ja täydennetään direktiiviä 95/46/EY⁶ edellä mainitussa 1 kohdassa esitetyjä tarkoituksia varten. Tältä osin on huomattava, että GDPR:n 94 artiklan 2 kohdan mukaan direktiivissä 2002/58 tehtyjä viittauksia direktiiviin 95/46 pidetään viittauksina GDPR:ään.⁷ Direktiivin 2002/58 johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan sähköisen viestinnän alalla direktiiviä 95/46 sovelletaan erityisesti kaikkien sellaisten perusoikeuksien ja -vapauksien turvaamista koskevien kysymysten osalta, jotka eivät nimenomaisesti sisälly direktiivin 2002/58 säännöksiin, rekisterinpitäjän velvoitteet ja yksilöiden oikeudet mukaan lukien.⁸

³ Tuomio 16.7.2020, Facebook Ireland ja Schrems (C-311/18, EU:C:2020:559, 73 ja 74 kohta).

⁴ Henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla 12.7.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivi) (EYVL 2002, L 201, s. 37).

⁵ Tuomio 6.10.2020, Privacy International (C-623/17, EU:C:2020:790, 34 ja 36 kohta).

⁶ Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1995, L 281, s. 31).

⁷ On syytä muistaa, että koska GDPR:llä on kumottu ja korvattu direktiivi 95/46 ja koska kyseisen asetuksen merkityksellisillä säännöksillä on pääosin sama ulottuvuus kuin kyseisen direktiivin merkityksellisillä säännöksillä, mainittua direktiiviä koskeva unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö on sovellettavissa lähtökohtaisesti myös mainittuun asetukseen (tuomio 17.6.2021, M.I.C.M. (C-597/19, EU:C:2021:492, 107 kohta)).

⁸ Ks. tuomio 11.11.2020, Orange Romania (C-61/19, EU:C:2020:901) direktiivin 95/46 ja GDPR:n säännösten yksinomaisesta täytäntöönpanosta asiassa, joka koski Romanian markkinoilla matkaviestintäpalveluja tarjoavan Orange România -yhtiön asiakkaiden suostumusta heidän henkilöllisyystietustensa kopioiden keräämiseen ja säilyttämiseen.

20. Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että pääasia ei koske Digin tilaajien sähköisten viestintäpalvelujen käyttöä eikä näin ollen näin tapahtuvan viestinnän ja siihen liittyvien liikennetietojen suojaa, jota säännellään direktiivissä 2002/58, vaan että siinä on kyse asianomaisen yrityksen sisäisestä toiminnasta. On kiistatonta, että Digi loi vuonna 2018 sen jälkeen, kun palvelimen tekninen vika oli johtanut siihen, että sen tilaajien alkuperäinen tietokanta ei ollut käytettävissä, ”testitiedoston”, johon se kopioi osan asiakkaidensa henkilötiedoista.⁹ Sen jälkeen, kun Digi oli saanut korjattua toimintahäiriön, tietojen säilyttämistä ylimääräisessä tietokannassa jatkettiin aina syyskuuhun 2019 saakka, jolloin tapahtui kyseiseen tietokantaan kohdistunut tietomurto. Tämä Digin harjoittama toiminta on GDPR:n 4 artiklan 2 ja 7 kohdassa esitettyjen määritelmien mukaisesti luonteeltaan ”henkilötietojen käsittelyä”, jossa kyseinen yritys on ”rekisterinpitäjä”. Lisäksi, koska Digi oli rekisterinpitäjä, viranomainen määräsi sille seuraamuksia siitä, että se oli tässä tapauksessa laiminlyönyt erityisesti GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtaan perustuvat velvoitteensa.

21. Tältä osin on syytä muistaa, että henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava GDPR:n II luvussa mainittuja periaatteita ja sen III luvussa vahvistettuja rekisteröidyn oikeuksia, jollei kyseisen asetuksen 23 artiklassa säädetystä poikkeuksesta muuta johdu. Näistä periaatteista ja oikeuksista säädetään kyseisen asetuksen II ja III luvuissa. Erityisesti on todettava, että henkilötietojen käsittelyn on yhtäältä oltava mainitun asetuksen 5 artiklassa ilmaistujen periaatteiden mukaista ja toisaalta täytettävä saman asetuksen 6 artiklassa luetellut lainmukaisuuden edellytykset.¹⁰

22. GDPR:n 5 artiklan mukaan rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että henkilötietoja ”käsittellään lainmukaisesti, asianmukaisesti ja – – läpinäkyvästi” (a alakohta), että ne kerätään ”tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten [eikä niitä käsitellä] myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla” (b alakohta), että ne ovat ”asianmukaisia ja olennaisia [eivätkä liian laajoja] suhteessa niihin tarkoituksiin, [joita varten ne on kerätty ja joita varten niitä myöhemmin käsitellään]” (c alakohta), että ne ovat ”täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä” (d alakohta) ja vielä lisäksi että niitä säilytetään ”muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen [niiden tarkoitusten toteuttamista varten, joita varten tiedot kerättiin tai joissa niitä myöhemmin käsitellään]” (e alakohta). Tietojen käsittelystä historiallisia tutkimustarkoituksia, tilastollisia tarkoituksia tai tieteellisiä tarkoituksia varten säädetään erityisissä säännöksissä. Tässä yhteydessä kyseisen rekisterinpitäjän on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että ne tiedot, jotka eivät täytä kyseisen säännöksen vaatimuksia, poistetaan tai oikaistaan.¹¹

C Ennakkoratkaisupyyntön ulottuvuus

23. Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin haluaa saada unionin tuomioistuimelta ohjeita GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistetun käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen ja 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa vahvistetun säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen tulkitsemiseen, minkä vuoksi unionin tuomioistuimelle on esitetty kaksi erillistä ennakkoratkaisukysymystä näistä säännöksistä. Toinen kysymys, joka koskee tietojen säilytyksen rajoittamista koskevaa periaatetta, on muotoiltu vain ehdollisesti siltä varalta, että kyseinen käsittely on ristiriidassa käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen kanssa.

⁹ Komission huomautusten 2 kohdasta käy ilmi, että näihin kuuluivat seuraavat tiedot: rekisteröidyn nimi, syntymäpaikka ja -aika, osoite, henkilökortin numero, toisinaan henkilötunniste, sähköpostiosoite ja lanka- ja matkapuhelinnumerot.

¹⁰ Tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym. (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, 208 kohta).

¹¹ Ks. analogisesti tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 72 kohta).

24. On syytä korostaa, että GDPR:n 5 artiklassa säädetty henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset ovat selvästi kumulatiivisia ja toisistaan riippumattomia.¹² Kysymys säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen noudattamisesta on oikeudellisesti erillinen käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen liittyvästä kysymyksestä. Viranomaisen katsoo pääasiassa kyseessä olevassa päätöksessä, että tietojen tallentaminen ylimääräiseen sisäiseen tietojärjestelmään on syytä edellä mainittujen kahden eri periaatteen loukkaamiselle.

25. Vaikka ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on muodollisesti rajannut toisen kysymyksensä luonteeltaan ehdolliseksi, tämä seikka ei estä unionin tuomioistuinta esittämästä sille kaikkia niitä tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka voivat olla hyödyllisiä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänä olevaa asiaa, poimimalla kaikista kyseisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ne unionin oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde.¹³

D Käsittelyn lainmukaisuus käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen ja säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen valossa

1. Alustavat huomautukset

26. Mielestäni on aivan ensimmäiseksi tarpeen analysoida kunkin GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohdassa määritellyn periaatteen ulottuvuutta suhteessa säilyttämisen käsitteeseen, jota käytetään ennakkoratkaisupyynnössä ja asianosaisten kirjelmissä kuvaamaan moitittua käsittelytoimintaa kahdesta näkökulmasta. Ensimmäinen koskee tietojen varsinaista säilyttämistä tai tallessa pitämistä eli nyt käsiteltävässä tapauksessa sitä, että osasta Digin tilaajien tietoja tallennettiin kopio ylimääräiseen sisäiseen tietokantaan. Toinen taas koskee säilyttämistä tämän tietokannan ajallisen ylläpitämisen mielessä. Tällöin kysymys kuuluu, kuinka kauan tietoja voidaan pitää tallessa. Tältä osin edellä mainittu aikaa koskeva kysymys ei nähdäkseni kuulu käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen piiriin vaan yksinomaan säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen piiriin.

27. GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyssä käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteessa on kaksi osatekijää: henkilötiedot on yhtäältä kerättävä ”tiettyä, nimenomaista ja laillista” tarkoitusta varten, ja toisaalta niitä ei saa ”käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla”. Tämän periaatteen tarkoituksena on rajata mahdollisimman selkeästi henkilötietojen käyttöä ja varmistaa, että niiden perusoikeuksien kunnioittaminen, joita rekisteröidyillä on yksityisyyden ja tietosuojan alalla, on tasapainossa sen kanssa, että rekisterinpitäjälle annetaan kyseisten tietojen hallintaan tiettyä joustovaraa, jota digitaalisen maailman haasteet edellyttävät.

28. Mainitun periaatteen toisella osatekijällä, joka on erityisen kiinnostava nyt käsiteltävän asian kannalta, pyritään määrittelemään rajat, joissa tiettyä tarkoitusta varten kerättyjä henkilötietoja voidaan *käyttää uudelleen*. GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan kaikkea keräämisen jälkeistä käsittelyä on pidettävä ”myöhempanä käsittelynä” ja sen on näin ollen poikkeuksetta

¹² GDPR:n 5 artiklassa määriteltyjen rekisterinpitäjän velvollisuuksien riippumattomuus ei sulje pois sitä, että näiden velvollisuuksien välillä on yhteys, joka nyt käsiteltävässä tapauksessa muodostuu tarkoituksen käsitteestä. Käsittelytoiminnan luonteen ja tarkoitusten todentaminen on välttämätöntä, jotta voidaan arvioida, onko kyseisessä säännöksessä säädettyjä periaatteita ja erityisesti pääasiassa kyseessä olevia käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteita ja tietojen säilytyksen rajoittamista koskevaa periaatetta noudatettu.

¹³ Tuomio 22.4.2021, Profi Credit Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, 50 kohta).

täytettävä yhteensopivuutta koskeva vaatimus.¹⁴ Tämä viimeksi mainittu osatekijä ilmentää sitä, että tietojen keräämisen tarkoituksen ja niiden myöhemmän käsittelyn välillä on oltava konkreettinen, looginen ja riittävän läheinen yhteys. Toisin sanoen käsittely ei saa olla liittymättä kyseisten tietojen keräämisen alkuperäiseen tarkoitukseen tai olla ristiriidassa sen kanssa ja käsittelyn sisällön on oltava sopuinnassa keruun tavoitteen kanssa kaikista ajallisista kysymyksistä riippumatta.

29. Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate ei ole varsinaisesti ilmaisu suhteellisuusperiaatteesta, toisin kuin GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetty säilytyksen rajoittamista koskeva periaate. Kuten unionin tuomioistuin on täsmentänyt, asianomaisessa artiklassa asetetuista vaatimuksista ilmenee, että jopa tietojen alun perin lainmukainen käsittely voi ajan myötä muuttua kyseisen asetuksen kanssa yhteensopimattomaksi, jos kyseiset tiedot eivät ole enää tarpeen niihin tarkoituksiin, joihin ne on kerätty tai joissa niitä on käsitelty. Näin on etenkin silloin, kun ne eivät ole asianmukaisia, kun ne eivät ole tai eivät enää ole olennaisia tai kun ne ovat liian laajoja näihin tarkoituksiin ja siihen nähden, miten kauan niitä on säilytetty.¹⁵

30. Säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen osalta on näin ollen arvioitava käsittelyn oikeasuhteisuutta sen tarkoitukseen nähden, kun ajan kulumisen otetaan huomioon. Tietojen säilyttäminen kauemmin kuin on tarpeen eli pidempään kuin on välttämätöntä niiden tarkoitusten toteuttamista varten, joihin kyseisiä tietoja oli säilytetty, on vastoin kyseistä periaatetta.¹⁶ Kun käsittelyn tarkoitukset on saavutettu, tiedot on hävitettävä.¹⁷ Säilytyksen rajoittamista koskevalla periaatteella vastataan siis kysymykseen, *milloin* tietojen pitäminen tallennettuina Digin ylimääräisessä sisäisessä tietojärjestelmässä ei ole enää perusteltua.

31. Tarkastelen edellä esitettyjen näkökohtien perusteella kyseisen käsittelyn lainmukaisuutta edellä mainittujen kahden periaatteen näkökulmasta.

2. Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate

32. Asianomaisen periaatteen toisen osatekijän noudattamisen tarkistamiseksi on ensiksi määritettävä, mihin tarkoitukseen tai tarkoituksiin kyseiset tiedot on kerätty. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Digi keräsi nämä tiedot tehdäkseen ja toteuttaakseen tilaussopimuksia, joita se tarjoaa internet- ja televisioyhteyden tarjoajana, ja että pääasian asianosaisilla ei ole erimielisyyttä tämän ensimmäisen käsittelyn lainmukaisuudesta. Sama pätee tätä väistämättä seuranneeseen käsittelytoimeen eli siihen, että mainitut tiedot tallennettiin tähän käyttöön varattuun tietojärjestelmään, jota kutsumme tässä alkuperäiseksi tietokannaksi.¹⁸ Tältä osin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa erityisesti saada vastauksen siihen, ”muuttuuko” tietojen keräämisen tietty, nimenomainen ja laillinen tarkoitus siksi, että kyseiset tiedot on kopioitu toiseen tietokantaan sen ensimmäisen tallennuksen lisäksi, josta asianosaisilla ei ole erimielisyyttä.

¹⁴ Myöhempää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten on pidettävä GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti alkuperäisten tarkoitusten kanssa yhteensopivana lainmukaisena käsittelytoimeena. Pääasiassa ei ole kyse tällaisesta tilanteesta.

¹⁵ Ks. analogisesti tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 93 kohta).

¹⁶ Ks. vastaavasti tuomio 7.5.2009, Rijkeboer (C-553/07, EU:C:2009:293, 33 kohta) ja tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 92 kohta).

¹⁷ Ks. vastaavasti tuomio 7.5.2009, Rijkeboer (C-553/07, EU:C:2009:293, 33 kohta).

¹⁸ Näiden käsittelytoimien luonteesta todetaan, että GDPR:n 6 artiklan 1 kohdan a ja b alakohta näyttävät muodostavan niille asianmukaisen oikeusperustan, josta ei kylläkään ole käyty minkäänlaista keskustelua nyt käsiteltävässä tapauksessa.

33. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan GDPR:ään sisältyviä henkilötietojen suojaa koskevia sääntöjä on noudatettava kaikessa henkilötietojen käsittelyssä, sellaisena kuin se määritellään kyseisen asetuksen 2 artiklassa.¹⁹ Edellä mainittu kysymys kertoo mielestäni siitä, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole ottanut huomioon vaatimusta – sellaisena kuin siitä nyt käsiteltävän asian osalta säädetään GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa – siitä, että kaikkia tietojen keräämisen jälkeisiä tietojen käsittelytoimia on arvioitava erikseen.

34. Toisin sanoen jokainen kyseisten tietojen myöhempi käyttäminen on tutkittava sen erityisen käyttötarkoituksen todentamiseksi ja tarvittaessa sen todentamiseksi, sopiiko kyseinen tarkoitus yhteen keräämisen tarkoituksen kanssa. Tietojen keräämisen tarkoituksen ja ensimmäisen tallennuksen lainmukaisuus ei voi vaikuttaa automaattisesti eräänlaisen leviämisaikutuksen välityksellä siihen, onko toinen myöhempi käsittelytoiminta käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaista, riippumatta siitä, että viimeksi mainitussa on kyse samoista tiedoista. Kuten Unkarin hallitus toteaa, ei voida katsoa, että rekisterinpitäjä voi tallentaa henkilötietoja useisiin tiedostoihin ja ilman rajoituksia, kunhan se on alun perin kerännyt tiedot ja käsitellyt niitä lainmukaisesti.

35. Näin ollen on tutkittava, ovatko tietojen keräämisen tarkoitukset ja tietojen myöhempi käsittely keskenään yhteensopivia, kuten GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa edellytetään. Tämä kysymys esitetään loogisesti vain siinä tapauksessa, että kyseinen käsittely suoritetaan alun perin määritellyistä tarkoituksista poikkeavia tarkoituksia varten.

36. Näin ollen kyseisen asetuksen johdanto-osan 50 perustelukappaleen mukaan henkilötietojen käsittely ”muita tarkoituksia varten” kuin niitä tarkoituksia, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty, olisi sallittava vain, jos käsittely sopii yhteen niiden tarkoitusten kanssa, joita varten henkilötiedot on alun perin kerätty. Mainitun asetuksen 6 artiklan 4 kohdan sanamuoto tukee myös edellä esitettyä päätelmää. Kyseisessä säännöksessä vahvistetaan ei-tyhjentävä luettelo kriteereistä, joiden perusteella voidaan tietynlaisessa tilanteessa arvioida, onko ”muuhun tarkoitukseen” tapahtuva käsittely yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot alun perin kerättiin. Näin ollen, jos todetaan, että tietojen keräämisellä ja niiden myöhemmällä käsittelyllä on sama tarkoitus, kuten Digi väittää, yhteensopivuutta koskeva kysymys on aiheuton ja tämän pohjalta voidaan päätellä, että kyseinen käsittely on käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen kannalta lainmukaista.²⁰

a) Käsittelyn tarkoitukset

37. Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ja eritoten Digin lausumista käy ilmi, että sen jälkeen, kun palvelimen tekninen vika oli johtanut siihen, että alkuperäinen tietokanta ei ollut käytettävissä, kyseinen yritys oli tallentanut kopion osasta tilaajien tietoja ylimääräiseen sisäiseen tietokantaan, niin sanottuun testitietokantaan, korjatakseen teknisen häiriötilanteen ja taatakseen pääsyn tietoihin rekisterinpitäjälle GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa asetetun ja GDPR:n 32 artiklassa yksityiskohtaisesti kuvatun veloitteen mukaisesti.²¹ Digi väittää, että kyseisellä käsittelytoimella edistettiin myös tällä tavoin tietojen

¹⁹ Ks. analogisesti tuomio 20.5.2003, Österreichischer Rundfunk ym. (C-465/00, C-138/01 ja C-139/01, EU:C:2003:294, 40 kohta).

²⁰ Asiakkaiden henkilötietojen kerääminen ja näiden tietojen tallentaminen alkuperäiseen tietokantaan palvelevat samanaikaisesti samaa tarkoitusta eli sopimuksen mukaisen palvelun tarjoamista.

²¹ Ks. Digin huomautusten 13 kohta.

keräämisen tarkoituksen toteutumista eli sopimuksen mukaisen palvelun tarjoamista. Näin ollen moitittu tietojen tallennus ei liittyisi erilliseen tarkoitukseen, mikä sulkisi pois mahdollisuuden, että kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdasta olisi rikottu.

38. Vaikka edellä mainitun käsittelytoimen lainmukaisuuden tarkistaminen ennen muuta GDPR:n 5 artiklassa asetettujen vaatimusten ja kaikkien käsiteltävälle tapaukselle ominaisten seikkojen pohjalta on aivan ilmeisesti ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävä, sille voidaan kuitenkin antaa tätä varten joitakin suuntaviivoja.

39. Totean ensinnäkin, että Digi väittää lähinnä, että moititulla käsittelyllä oli kaksi tarkoitusta sikäli, että palvelimen vian korjaamista ja tilaajien tietojen saatavuuden turvaamista koskeva ensisijainen ja erityinen tarkoitus palveli itsessään toissijaista ja yleistä tilaussopimusten toteutusta koskevaa tavoitetta, joka taas vastasi tietojen keräämisen alkuperäistä tarkoitusta.

40. Käytännössä on täysin mahdollista, että henkilötietoja voidaan kerätä tai käsitellä myöhemmin useisiin eri tarkoituksiin. Tämä otetaan huomioon ja tunnustetaan selvästi GDPR:ssä, kuten sen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan sanamuodosta ja 6 artiklan 1 kohdan a alakohdasta sekä sen johdanto-osan 32 ja 50 perustelukappaleesta ilmenee. Tällainen lähestymistapa mahdollistaa tarvittavan pragmaattisuuden ja joustavuuden, joita mutkikkaat ja monipolviset henkilötietojen käsittelytoimet edellyttävät digitaalisella aikakaudella. Siinä on kuitenkin otettava huomioon tarkoituksen täsmentämistä koskeva vaatimus, joka on keskeinen osatekijä eurooppalaisen tietosuojajärjestelmän toteutuksessa.

41. Tarkoituksen riittävä täsmentämisen aste on näin ollen ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden kannalta perustavanlaatuinen tae, koska se auttaa osaltaan rekisteröityä ymmärtämään, miten hänen tietojensa voidaan käyttää, ja antaa hänelle mahdollisuuden tehdä päätöksiä tietoisena kaikista asiaan liittyvistä seikoista. Tämä ennakoitavuus on keskeistä silloin, kun arvioidaan tietojen keräämisen tarkoituksen ja niiden myöhemmän käsittelyn yhteensopivuutta, sillä se vähentää vääristymisen riskiä niiden kohtuullisten odotusten, joita rekisteröidyillä on heidän tietojensa mahdollisesta käytöstä tulevaisuudessa, ja rekisterinpitäjän suorittamien toimien välillä. Tarkoituksen täsmentäminen on myös edellytyksenä muiden GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan c, d ja e alakohdan mukaisten tietojen laatua koskevien vaatimusten, muun muassa kerättyjen tietojen asianmukaisuutta, olennaisuutta, oikeasuhteisuutta ja täsmällisyyttä koskevien vaatimusten sekä tietojen säilyttämistä koskevien vaatimusten soveltamiselle.

42. Kuten 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän²² lausunnossa 3/2013 painotetaan, tämä täsmentämisvaatimus koskee näin ollen kaikkia käsittelytoimia eikä ainoastaan vaihetta, jossa tiedot on alun perin kerätty. On mielenkiintoista havaita, että tilanteessa, jossa tietojen käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen, se on GDPR:n 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti lainmukaista ainoastaan, jos rekisteröity on antanut suostumuksensa kyseiseen käsittelyyn yhtä tai useampaa ”erityistä” tarkoitusta varten.

43. Jos tietyllä käsittelyllä voi olla kaksi tarkoitusta, molempien tarkoitusten on näin ollen oltava luonteeltaan täsmällisiä ja niillä on oltava objektiivinen ja riittävän läheinen yhteys kyseiseen käsittelytoimeen.

44. Toiseksi on tuotava esiin se erityinen asiayhteys, jossa kyseisen myöhemmän käsittelyn tarkoitusta tai tarkoituksia on arvioitava.

²² Direktiivin 95/46 29 artiklan nojalla perustettu riippumaton neuvoa-antava elin, jonka Euroopan tietosuojaneuvosto korvasi GDPR:n hyväksymisen jälkeen.

45. GDPR:n johdanto-osan 60 ja 61 perustelukappaleen mukaan asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn periaate edellyttää, että rekisteröidylle ilmoitetaan henkilötietojen käsittelystä ja sen tarkoituksista ja että hänelle annetaan tiedot hänen henkilötietojensa käsittelystä silloin, kun häneltä kerätään kyseisiä tietoja. Tältä osin kyseisen asetuksen 13 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että silloin, kun rekisteröidyltä kerätään häntä koskevia henkilötietoja, rekisterinpitäjän on *silloin, kun henkilötietoja saadaan*, ilmoitettava rekisteröidylle henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä käsittelyn oikeusperuste.

46. Tosiasia on, että vaikka rekisterinpitäjä olisi kuinka kaukonäköinen ja harkitseva tahansa, hänen ei välttämättä ole mahdollista käsittelyn suunnitteluhetkellä ennakoida ja määrittää kaikkien tietojenkäsittelyketjun muodostavien toimien luonnetta ja täsmällistä laajuutta. Nyt käsiteltävä tapaus on myös täydellinen esimerkki määritelmällisesti odottamattoman teknisen vian hallintaan liittyvästä problematiikasta ja tietynlaisesta vian ilmenemisen jälkeen toteutettavasta tietojen käsittelystä tarkoitukseen, jota ei ollut alun perin määritetty.

47. Kun on kysymys – kuten nyt käsiteltävässä asiassa – tällaisen käsittelyn lainmukaisuuden arvioinnista, jonka tekee valvontaviranomainen ja myöhemmin valvontaviranomaisen päätöksestä nostettua kannetta käsittelevä tuomioistuin, tämä tarkoitus todennetaan jälkikäteen rekisterinpitäjän hallinnollisen menettelyn aikana toimittamien tietojen perusteella. Rekisterinpitäjän on myös asianomaisen käsittelytoimen suunnittelijana osoitettava GDPR:n 5 artiklan 2 kohdassa säädetyn osoitusvelvollisuuden periaatteen mukaisesti väitetyin tarkoituksen todellisuus ja tarvittaessa käsittelyn yhteensopivuus tietojen keräämisen tarkoituksen kanssa.²³

48. Tältä osin kyseisen tarkoituksen todentamisessa voidaan ottaa huomioon kaksi konkreettista ja objektiivista tekijää. Ensinnäkin GDPR:n 13 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos rekisteröidyltä kerätään häntä koskevia henkilötietoja ja jos rekisterinpitäjä aikoo käsitellä henkilötietoja edelleen muuhun tarkoitukseen kuin siihen, johon henkilötiedot kerättiin, rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekisteröidylle ennen kyseistä jatkokäsittelyä tästä muusta tarkoituksesta²⁴ ja annettava kaikki asiaankuuluvat lisätiedot kyseisen säännöksen 2 kohdan mukaisesti. Toiseksi GDPR:n 30 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että rekisterinpitäjän on ylläpidettävä kirjallista, myös sähköistä, selostetta vastuullaan olevista käsittelytoimista ja saatettava se pyynnöstä valvontaviranomaisen saataville. Tähän selosteeseen kuuluu erilaisia tietoja, muun muassa tiedot käsittelyn tarkoituksista.

49. Nyt esillä olevassa asiassa on ilmeistä, että Digi ei ole ilmoittanut yhdellekään asianomaisista tilaajista aikomuksestaan kopioida heidän tietonsa ja tallentaa ne testien suorittamiseen ja virheiden korjaamiseen tarkoitettuun sisäiseen tietojärjestelmään, sillä tämä toimija katsoi, ettei asianomaisella käsittelytoimella ollut tietojen keräämisen tarkoituksesta erillistä tarkoitusta ja ettei se näin ollen kuulunut GDPR:n 13 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan.²⁵ Unionin

²³ Ks. analogisesti tuomio 11.11.2020, Orange Romania (C-61/19, EU:C:2020:901, 51 ja 52 kohta).

²⁴ GDPR:n 13 artiklan 3 kohdan sisällöllä tuetaan lähestymistapaa, jonka mukaan tarkoituksen täsmällisyyttä koskevaa vaatimusta ei sovelleta vain tietojen keräämisvaiheessa vaan se koskee kaikkia käsittelytoimia.

²⁵ Tämä säännös ilmentää rekisterinpitäjälle mahdollistettua hallinnon joustavuutta: tämä voi harkintavallallaan yksin päättää ilmoittamisvelvollisuuden toteuttamisesta rekisteröityjen suuntaan. Tämä mahdollisuus edellyttää vastaavasti sitä, että valvontaviranomainen todentaa huolellisesti käsittelyn tarkoitukset, mikä on ehdottoman tärkeää sen varmistamiseksi, että jatkokäsittely on lainmukaista ja eritoten että yhteensopivuusvaatimus täyttyy.

tuomioistuimelle toimitetun asiakirja-aineiston perusteella ei myöskään voida päätellä, voidaanko Digi vapauttaa kyseisen asetuksen 30 artiklan 5 kohdassa säädetystä selosteen ylläpitämistä koskevasta velvollisuudesta.²⁶

50. Totean joka tapauksessa, että Digi ilmoitti istunnossa selvästi, että vuonna 2018 ilmaantunut tekninen vika ei ollut johtanut sopimuksen mukaisen palvelun keskeytymiseen ja että moitittu tietojen tallennus oli toteutettu ainoastaan tällaisen keskeytyksen riskin vuoksi. Näitä lausuntoja on tarkasteltava yhdessä objektiivisten aineellisten havaintojen kanssa, jotka koskevat testitietokannaksi nimitetyn tietokannan nimen valintaa, sitä, että kyseinen tietokanta ei sisältänyt kaikkien tilaajien tietoja vaan vain kolmanneksen heidän tiedoistaan, ja sitä, että sen jälkeen, kun Digi oli unohtanut kyseisen tietokannan puoleksitoista vuodeksi alkuperäisen teknisen häiriön selvittämisen jälkeen, se poistettiin välittömästi syyskuussa 2019 tapahtuneen kyseisten tietojen turvallisuuteen vaikuttaneen tietomurron jälkeen.

51. Näin ollen voitaneen todeta, että moitittu käsittely suoritettiin yksinomaisesti sitä objektiivista, konkreettista ja erityistä tarkoitusta varten, että osa tilaajien tiedoista turvattiin väliaikaisesti palvelimen toimintaan vaikuttaneen teknisen häiriön korjaamisen yhteydessä, eli sellaista tarkoitusta varten, joka ei mielestäni vastaa tietojen keräämisen tarkoitusta.

52. Komissio ja Digi sen sijaan väittävät, ettei tällaisella käsittelyllä, jolla pyritään noudattamaan GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa rekisterinpitäjälle asetettua ja GDPR:n 32 artiklassa täsmennettyä velvollisuutta varmistaa henkilötietojen turvallisuus, voida katsoa toteutettavan uutta tai erillistä tarkoitusta, sillä se heikentäisi kyseisen säädöksen tehokasta vaikutusta ja johtaisi siihen, että rekisteröidyille annettaisiin tietojen käsittelystä ilmoituksia, jotka olisivat käytännössä hyödyttömiä.

53. Tämä abstrakti ja systemaattinen lähestymistapa on mielestäni ristiriidassa sen vaatimuksen kanssa, että kunkin käsittelytoimen lainmukaisuutta on arvioitava kaikkien käsiteltävän tapauksen kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella. Tällainen lähestymistapa tekisi todellisuudessa tehottomaksi GDPR:n 13 artiklan 3 kohdassa säädetyn velvollisuuden ilmoittaa rekisteröidyille tietojen käsittelystä – rekisterinpitäjän on tehtävä tämä ilmoitus rekisteröidyille sen varmistamiseksi, että heidän tietojaan käsitellään asianmukaisesti.²⁷ Tämä velvollisuus on huomattavan tärkeä tilanteessa, jossa käsittely suoritetaan, kuten esillä olevassa tapauksessa, sopimussuhteessa ja jossa käsittely perustuu kyseisen säädöksen 6 artiklan 1 kohdan b alakohtaan, joka koskee tarvetta panna sopimus täytäntöön ilman, että edellytetään sopimuskumppanien suostumusta. Kyseisessä lähestymistavassa ei myöskään oteta huomioon GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan tarkoitusta eli sitä, että tietojen myöhempi käsittely muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten tiedot on kerätty, ei välttämättä ole lainvastaista, sillä sen pelkkä yhteensopivuus viimeksi mainitun kanssa riittää edellä mainitun säännöksen noudattamiseen.

²⁶ Kyseisen velvollisuuden ulottuvuutta on rajattu siten, että yritys tai yhteisö, jossa on alle 250 työntekijää, voidaan vapauttaa siitä, paitsi jos sen suorittama käsittely todennäköisesti aiheuttaa riskin rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille, käsittely ei ole satunnaista tai käsittely kohdistuu erityisesti GDPR:n 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin tietoryhmiin tai kyseisen säädöksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioita tai rikkomuksia koskeviin henkilötietoihin.

²⁷ Tuomio 11.11.2020, Orange Romania (C-61/19, EU:C:2020:901, 48 kohta). Panen mielenkiinnolla merkille, että vapautusta rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuudesta silloin, kun rekisteröidyltä ei ole kerätty henkilötietoja, sellaisena kuin siitä säädetään GDPR:n 14 artiklan 5 kohdan b alakohdassa, siinä tapauksessa, että tietojen toimittaminen osoittautuu mahdottomaksi tai vaatisi kohtuutonta vaivaa, ei ole sovellettu kyseisen asetuksen 13 artiklan soveltamisalaan kuuluviin tilanteisiin.

b) Käsittelyn yhteensopivuus

54. GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ei mainita mitään siitä, millä edellytyksillä tietojen myöhempää käsittelyä muuhun tarkoitukseen kuin siihen, jota varten tiedot on alun perin kerätty, voidaan pitää yhteensopivana tietojen keräämisen tarkoituksen kanssa. Tältä osin on viitattava GDPR:n 6 artiklan 4 kohtaan, jonka sisällöstä, luettuna yhdessä kyseisen säädöksen johdanto-osan 50 perustelukappaleen kanssa, ilmenee käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen ja asianomaisen käsittelyn oikeusperustan välinen yhteys.

55. Tässä säännöksessä tehdään yhteensopivuusvaatimuksen osalta ero sen mukaan, perustuuko tietojen käsittely muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, rekisteröidyn suostumukseen tai unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön, joka muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen GDPR:n 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi.

56. Jos vastaus kysymykseen on myönteinen, rekisterinpitäjällä on GDPR:n johdanto-osan 50 perustelukappaleen toisen kohdan mukaan lupa suorittaa henkilötietojen myöhempi käsittely riippumatta tarkoitusten yhteensopivuudesta.²⁸ Yhteensopivuusvaatimusta koskevan kyseisen poikkeuksen perusteena on lähinnä se, että on olemassa rekisteröityjä muita suojaavia sääntöjä, erityisesti sääntöjä siitä, että rekisteröidyille ilmoitetaan muista tarkoituksista ja oikeudesta vastustaa käsittelyä.²⁹

57. Jos vastaus kysymykseen on kielteinen, kuten nyt käsiteltävässä tapauksessa, GDPR:n 6 artiklan 4 kohdan mukaan

” – rekisterinpitäjän on otettava huomioon muun muassa seuraavat asiat varmistaakseen, että muuhun tarkoitukseen tapahtuva käsittely on yhteensopivaa sen tarkoituksen kanssa, jota varten tiedot alun perin kerättiin:

- a) henkilötietojen keruun tarkoitusten ja aiotun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet;
- b) henkilötietojen keruun asiayhteys erityisesti rekisteröityjen ja rekisterinpitäjän välisen suhteen osalta;
- c) henkilötietojen luonne, erityisesti se, käsitelläänkö erityisiä henkilötietojen ryhmiä 9 artiklan mukaisesti tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja 10 artiklan mukaisesti;
- d) aiotun myöhemmän käsittelyn mahdolliset seuraukset rekisteröidyille;
- e) asianmukaisten suojoitusten, kuten salaamisen tai pseudonymisoinnin, olemassaolo”.

58. Koska Digi ei ole tietojen keruuhetkellä antanut mitään virallista ilmoitusta tietojen aiotusta myöhemmästä käsittelystä ja sen tarkoituksesta, arvioinnissa on noudatettava aineellista lähestymistapaa, joka mielestäni johtaa siihen, että käsittely todetaan yhteensopivaksi.

²⁸ On huomattava, että yhteensopivuusvaatimuksesta vapautettuihin käsittelytoimiin eivät kuulu käsittelytoimet, jotka perustuvat GDPR:n 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, joka koskee käsittelyjä, jotka ovat tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen ja eritoten kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetyn tietojen asianmukaisen turvallisuuden varmistamista koskevan velvoitteen noudattamiseksi.

²⁹ On muistettava, että GDPR:n 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos ja vain siltä osin kuin rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn ”yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten”.

59. Tältä osin on epäilemättä olemassa yhteys tietojen keräämisen alkuperäisen tarkoituksen eli internet- ja televisiopalvelun tilaussopimuksen toteuttamisen ja sellaisen käsittelyn välillä, jonka tarkoituksena on turvata kyseiset tiedot ylimääräisessä sisäisessä tietokannassa ja suorittaa – täysin turvallisesti – testejä, joiden tarkoituksena on korjata tekninen vika, joka voisi haitata sopimuksen mukaisen palvelun tarjoamista. Vaikka nämä tarkoitukset eivät ole päällekkäisiä, kuten edellä on todettu, ne liittyvät loogisesti toisiinsa.

60. On tärkeää korostaa, että tämä käsittely ei poikkea niistä legitiimeistä odotuksista, joita tilaajilla on heidän tietojensa myöhemmästä käytöstä. Tietojen ylimääräistä tallentamista sisäiseen tietojärjestelmään siksi, että on tarpeen saada korjattua tekninen vika, joka vaikuttaa alkuperäisen tietokannan käytettävyyteen, ei nimittäin voida pitää yllättävänä tai epätodennäköisenä. Lisäksi sama rekisterinpitäjä on jatkanut kyseisten tietojen käsittelyä, eikä niitä ole luovutettu kolmansille osapuolille, mikä tarkoittaa lähtökohtaisesti sitä, ettei kielteisiä vaikutuksia ollut odotettavissa. Se, että Digiin kohdistuneen tietomurron yhteydessä tekijä pääsi käsiksi kyseisen tietojärjestelmän tietoihin, ei nähdäkseni anna aiheutta päätellä jälkikäteen, että kyseinen käsittely olisi ollut yhteensopimatonta.

3. Säilytyksen rajoittamista koskeva periaate

61. GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan tiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa³⁰ ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten; henkilötietoja voidaan säilyttää pidempiä aikoja, jos niitä käsitellään ainoastaan yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten kyseisen asetuksen 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti edellyttäen, että mainitussa asetuksessa vaaditut asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet on pantu täytäntöön rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

62. Kuten on mainittu, säilytyksen rajoittamista koskeva periaate ilmentää suhteellisuusperiaatetta, kuten myös ”tietojen minimoinnin” periaatetta, jonka mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja ne on rajoitettava siihen, mikä on tarpeen niitä tarkoituksia varten, joita varten niitä käsitellään.³¹ Säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen osalta kysymys käsittelyn tarpeellisuudesta on ajallisesti tarkasteltuna yhteydessä kysymykseen siitä, onko sen tarkoitus edelleen olemassa.

63. Lisäksi on muistettava, että oikeasuhteisuutta koskevan vaatimuksen noudattaminen edellyttää, että poikkeukset henkilötietojen suojaan ja niitä koskevat rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa.³² Unionin tuomioistuin on todennut selvästi, että GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan tarkoituksena on suojella rekisteröityjä.³³

64. GDPR:n johdanto-osan 39 perustelukappaleessa todetaan myös selväsanaisesti, että tietojen säilytysajan on oltava ”mahdollisimman lyhyt” ja että tätä varten rekisterinpitäjän olisi asetettava määräajat niiden poistoa tai niiden säilyttämisen tarpeellisuuden määräaikaistarkastelua varten. GDPR:n 13 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään, että rekisterinpitäjän on silloin, kun henkilötietoja saadaan, toimitettava rekisteröidylle kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen

³⁰ Tästä edellytyksestä ei ole erimielisyyttä nyt käsiteltävässä asiassa.

³¹ Ks. vastaavasti tuomio 22.6.2021, Latvijas Republikas Saeima (Liikenne- ja viestikommunikation) (C-439/19, EU:C:2021:504, 98 kohta).

³² Tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym. (C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, 210 kohta).

³³ Ks. analogisesti tuomio 7.5.2009, Rijkeboer (C-553/07, EU:C:2009:293, 35 kohta).

tietojen lisäksi tiedot, jotka ovat tarpeen asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn takaamiseksi ja joihin kuuluu muun muassa henkilötietojen säilytysaika tai jos se ei ole mahdollista, tämän ajan määrittämiskriteerit.³⁴

65. Tässä yhteydessä on tarpeen määrittää ottamalla huomioon kaikki käsiteltävälle tapaukselle ominaiset seikat,³⁵ milloin tarkoitukset, joita varten joidenkin tilaajien tiedoista oli tallennettu kopio ylimääräiseen sisäiseen tietokantaan, voidaan mahdollisesti katsoa saavutetuiksi, jolloin käsittelyllä ei ole enää tarkoitusta ja Digillä on velvollisuus poistaa tiedot. On selvää, että rekisterinpitäjän tehtävänä on GDPR:n 5 artiklan 2 kohdassa säädetyn osoitusvelvollisuutta koskevan periaatteen mukaisesti todistaa käsittelyn lainmukaisuus säilytyksen rajoittamista koskevan periaatteen kannalta samoin kuin käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen kannalta.

66. Kun otetaan huomioon, että nyt käsiteltävässä tapauksessa moititun tietojen tallentamisen tarkoituksena oli tietojen turvaaminen ja että se palveli näin tilaussopimuksen toteuttamisen tavoitetta, Digi väittää, että testitietokantaan sisältyneiden tietojen säilytysaika oli sama kuin sen sopimusvelvoitteiden täyttämiseen kuluva aika, mikä sulkee pois mahdollisuuden, että GDPR:n 5 artiklan 1 kohdan e alakohtaa olisi rikottu.

67. Tarkoituksen tai tarkoitusten määrittämisen osalta viitataan kaikkiin toteamuksiin ja arvioihin, joita on esitetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteen noudattamista koskevaan kysymykseen esitetyn vastauksen yhteydessä ja joista seuraa, että kyseisellä käsittelyllä ei voida katsoa olleen kahta tarkoitusta, joista toinen olisi tilaussopimusten toteuttaminen.³⁶

68. Joka tapauksessa, olipa määritetyn tarkoituksen tai määritettyjen tarkoitusten luonne mikä hyvänsä, tietojen käsittely, jossa tiedot tallennettiin ylimääräiseen sisäiseen tiedostoon, oli kuitenkin pitänyt rajoittaa ajallisesti ehdottoman välttämättömään. Toisin sanoen sen jälkeen, kun alkuperäinen toimintahäiriö oli saatu korjattua, tilanne, joka oli oikeuttanut tietojen tallennustoimen ja sen jatkamisen, lakkasi olemasta. Välitön ja ensisijainen tarkoitus turvata tiedot teknisen häiriön korjaamisen yhteydessä ei yksin tai edes yhdessä välillisen ja liitännäisen tilaussopimuksen toteuttamista koskevan tarkoituksen kanssa ollut enää tässä tilanteessa sovellettavissa käsittelyn jatkamiseen.

69. On todettava, että Digi on ilmoittanut yksiselitteisesti, että testitietokannan tarkoituksena oli taata tilaajatietojen käytettävyys ”siihen saakka, kunnes virhe oli korjattu” ja että se oli vahingossa jättänyt testitietokannan poistamatta, vaikka sen olemassaoloa ei enää voitu perustella virheiden korjaamisella,³⁷ mikä merkitsee, että moitittu käsittely ei ollut enää tarpeen eikä sillä näin ollen ollut tarkoitusta. Voidaanko katsoa, että sisäinen tietokanta, jonka rekisterinpitäjäkin myöntää olleen unohdettu puolentoista vuoden ajan, voi yhä palvella todellista tarkoitusta? Tähän on mielestäni väistämättä vastattava kielteisesti.

³⁴ Kun otetaan huomioon tilanne, jossa moitittu käsittely toteutettiin, kyseistä säännöstä ei ole sovellettu nyt käsiteltävässä tapauksessa.

³⁵ Tuomio 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, 94 kohta).

³⁶ Huomautan ainoastaan, että se, että testitietokanta poistettiin välittömästi sen jälkeen, kun Digi oli joutunut ”eettisen hakkerin” tietomurron kohteeksi, riippumatta siitä, että sopimussuhteet kyseisten tilaajien kanssa jatkuivat edelleen, on ilmeisessä ristiriidassa sen väitteen kanssa, että asianomaisen tietokannan ylläpitämisen perusteena oli ollut tilaussopimusten toteuttaminen.

³⁷ Ks. erityisesti Digin huomautusten 22 kohta.

V Ratkaisuehdotus

70. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Fővárosi Törvényszékille seuraavasti:

- 1) Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 5 artiklan 1 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitettu periaate ei ole esteenä sille, että lainmukaisesti kerättyjä ja tallennettuja henkilötietoja säilytetään ylimääräisessä sisäisessä tietokannassa, mikäli kyseinen käsittely palvelee samoja tarkoituksia, joita varten tiedot on kerätty, tai jos näin ei ole, kyseinen käsittely sopii yhteen tietojen keräämisen tarkoitusten kanssa, mikä rekisterinpitäjän kuuluu osoittaa, myös siinä tapauksessa, että käsittelyllä täytetään kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetty rekisterinpitäjän velvollisuus varmistaa henkilötietojen asianmukainen turvallisuus.

Jos käsittely tapahtuu muuta kuin sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tiedot on kerätty, eikä käsittely perustu rekisteröidyn suostumukseen eikä asetuksen 2016/679 23 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaan unionin tai jäsenvaltion säädökseen, sen yhteensopivuus on selvitettävä eritoten kyseisen asetuksen 6 artiklan 4 kohdassa säädettyjen kriteerien perusteella.

- 2) Asetuksen 2016/679 5 artiklan 1 kohdan e alakohtaa on tulkittava siten, että siinä tarkoitettu periaate on esteenä lainmukaisesti kerättyjen ja tallennettujen tietojen säilyttämiselle muodossa, josta rekisteröidyt ovat tunnistettavissa, ylimääräisessä sisäisessä tietokannassa teknisen vian korjaamista ja kyseisten tietojen väliaikaista turvaamista koskevaa tarkoitusta varten pidempään kuin on tarpeen kyseisen tarkoituksen toteuttamiseksi ja siten sen jälkeen, kun vika on korjattu, myös silloin, kun mainittu välitön ja ensisijainen tarkoitus voi liittyä välilliseen ja liitännäiseen sopimuksen mukaisen palvelun suorittamista koskevaan tarkoitukseen.